

Posudek diplomové práce

BURIÁNKOVÁ Tereza, Odsun německy mluvícího obyvatelstva z obce Lučany nad Nisou, Praha 2017, 110 s.

Téma odsunu německojazyčného obyvatelstva z Československa po 2. světové válce již není žádnou badatelskou novinkou a lze předpokládat, že žádný převratný materiál k dané problematice archivy již neskrývají. To však neznamená, že by sama látka byla definitivně vyčerpána. Celý několikaletý odsunový proces totiž stále skýtá dostatek prostoru pro dílčí tázání zohledňující nejen útrapy někdy vinných, někdy ovšem nevinných osob, českou divokou odplatu, chování rudoarmějců, ale rovněž i otázky poněkud subtilnější povahy, přece však významné – problematiku utváření místních mocenských vazeb, lokálních rozhodovacích sítí, loajalit ne nutně národních, nýbrž osobních a rodinných atd. Zkrátka otázky, jež jsou mnohdy na první pohled skryty za zdánlivě atraktivnějšími causami, jakými byly ponejvíce krvavé excesy. Jsem rád, že se Tereze Buriánkové v předkládané diplomové práci podařilo pomyslně rozhrnout odsunovou oponu a poukázat na místní průběh, okolnosti a mechanismy odsunu německojazyčného obyvatelstva z obce Lučany, respektive z oblasti Liberce a Jablonce nad Nisou.

Jak upozorňuje sama autorka v úvodu práce, její bádání mělo původně odlišný cíl. Na počátku chtěla Tereza Buriánková sledovat podoby odsunu na příkladu zástupců různých sociálních vrstev, aby tak zkoumala, zda společenská příslušnost nějakým způsobem ovlivňovala osudy aktérů v tehdejší vymknuté době. Z důvodu neexistence vhodné pramenné základny však práce nakonec nabrala odlišný směr a soustředila se na odsunové dění jako takové na Lučansku, respektive Liberecku a Jablonecku bez oné sociální dimenze.

Text má logickou strukturu, je rozdělen do několika na sebe navazujících kapitol. Práce je psána jasně a srozumitelně. Celé dílo je založeno na detailní heuristice a dobré znalosti relevantních pramenů a sekundární literatury, které umožnily pisatelce proniknout do lučanské každodennosti poválečného času. Autorka tak ve výsledku nabízí čtenáři detailní, ale ne zahlcující líčení událostí a poměrů ve zkoumané oblasti.

Vedle podrobných znalostí oceňuji na autorčině práci, že vlastně až s citem vylíčila dění z perspektivy strany vítězné, jež dokázala v řadě přístupů těžít ze svého triumfu, ale i

poražené, jejíž příslušníci se v některých případech dokázali rychle zorientovat v mocenském vakuu a využít jej ve svůj prospěch (pašování, podvody, ilegální přechody), jindy se však nedovedli s nastalou situací vyrovnat a končili život dobrovolným odchodem ze života. Pojem *odsun* tak v textu nabývá rozličných obrysů.

Vyzdvihnout bych chtěl i autorčin závěrečný postřeh týkající se mocenských poměrů, respektive vytváření lokálních mocenských vazeb a prosazování dílčích mocenských strategií. Poválečné (byť dočasné) mocenské vakuum dokázali místní aktéři vyplnit vlastními zájmy a cíly – pod záštitou odsunové rétoriky byly sledovány vlastní úmysly a profit. Dění tak probíhalo sice na pozadí rekonstrukce československého státu, ten však měl po jistý čas v pohraničí snad až iluzorní povahu a o průběhu a podobě odsunu i pobývání německojazyčného obyvatelstva rozhodovaly individuální a lokální zájmy. Právě tuto situaci, známou a popsanou i v případě jiných míst, se podařilo v důsledku Tereze Buriánkové zrekonstruovat. V tomto závěru ostatně spatřuji jeden z významných výsledků její práce.

Diplomovou práci Terezy Buriánkové rád doporučuji k úspěšné obhajobě a navrhuji hodnocení *v ý b o r n ě*.

V Nymburku 23. srpna 2017

PhDr. Jan Randák, Ph. D.